

SLOVENSKI NAROD.

Štampa vsak dan zvečer, izmisliti nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo na vsa leta 25 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hoče sam prejeti, plača za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor naša pošta. — Za naročnike brez izdane vpošiljave naročnine se ne obračuna. — Za oglasne se plačuje od petdesetopne petit-vrste po 12 h, če se oglasni tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopolni se izvele frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnništvo pa v pritličju. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Klerikalna nehonečnost.

»Dr. Tavčar — ostmarkdeutsch?« Pod tem naslovom je priobčilo glasilo škofa Jegliča naslednjo notico: »Dr. Teutscher postaja vedno bolj — Ostmarkdeutscher. Služajno ob istem času, ko so mu združeni slovenski Sokoli odrekli svoje zavrzanje, mu je pa poslal svoj bratski pozdrav protestantovski vsenemški list moravskih Nemcev iz Brna: »Evangelischer Gemeindegottesdienst, eine Monatschrift für die Ostmarkdeutschen«, ki slavi njegove zasluge za boj proti katoliški cerkvi. Posebno veselje ima to glasilo protestantskega vsenemškega klerikalizma nad Tavčarjevimi napadi na ljubljanskega škofa ter ga bodri, naj svoje geslo »Proč od Rima« kmalu pokaže tudi v dejanju. »Gemeindegottesdienst« že kliče navdušeno: »Sonnenaufgang über dir, mein deutsches Ostmarkvolk«. Daleč je napredoval starost ljubljanskega »Sokola«.

Tako škofa Jegliča glasilo. Citirani list »Evangelischer Gemeindegottesdienst« nam ni znan; nikdar ga še nismo videli, nikdar doslej še nismo slišali, da eksistira. Vendar s polnim prepričanjem lahko rečemo, da laže glasilo škofa Jegliča, kajti naj že piše »Evangelischer Ostmarkbote« kar hoče, da bi pa mogel iz ozir na delovanje dr. Tavčarja klicati »Sonnenaufgang über dir, mein deutsches Ostmarkvolk«, to je popolnoma izključeno, to je tako bedasto, da tega niti najneumnejši kozel pri frančiškanih ne verjame. Škof Jeglič je zopet enkrat zvičajno zasukal, prav po ligurijanski morali. Zavičanje dejstev in pačenje resnice je sploh glavno bojno orodje škofa Jegliča. Resnica je sicer hčerka božja, ali Jeglič jo vendar zaničuje in manevrira vedno po naukih jezuitov.

Če je pa celo »Evangelischer Gemeindegottesdienst« pisal o dr. Tavčarju, je to le dokaz, da je kulturni boj, ki ga bije slovenska narodno-napredna stranka za svetinje in koristi sloven-

skega naroda, obudil že pozornost najširših krogov celo med tujci, da obujajo nastopi dr. Tavčarja v državnem zboru pozornost celo med tujimi narodi in celo med najhujšimi narodnimi nasprotniki in da imponira dr. Tavčar celo strankam, ki mu stoji sicer zovražno nasproti.

Jeglič bi lahko z dolgimi citati iz najrazličnejših listov napolnjeval »Slovenčevce« predale, če bi hotel poročati, kaj pišejo po svetu o naših bojih na Slovenskem.

Naš boj je obudil že pozornost po vsem svetu. O njem se ne piše več samo v slovenskih in v slovanskih listih, marveč tudi že v Italiji in na Angleškem, v Franciji in v Nemčiji. Povsod po svetu si je narodno-napredna stranka pridobila simpatij. Med velikimi narodi, ki doslej še vedeli niso, da Slovenci eksistiramo, se danes zanimajo za nas in za boj, ki ga bijemo, ker jim imponira idealnost našega stremjenja, ker jim imponira žilavost in energija, ki jo razvijamo in ker jim imponira, da je v tako malem narodu toliko poleta, toliko vneme za kulturni in politični napredek.

To je v veliki meri zasluga dr. Tavčarja, ki je s svojimi govori v državnem zboru opozoril široki svet na nas Slovence in na naše boje. In zato nas čisto nič ne ženira, kako pačijo in pretvarjajo Jegličevi pisarji glasove različnih listov, ker s tem resnice ne spravijo s sveta, pač pa le dokumentujejo svojo politično nehonečnost.

O splošni in enaki volilni pravici.

»Soda« je v zadnji številki priobčila naslednji članek:

Ni je reči, s katero bi klerikalci tako sleparili, kakor s splošno in enako volilno pravico. Kdor pozna stremjenje klerikalcev, tistemu je

jasno, da klerikalna stranka stoji daleč proč od pravega gibanja za splošno in enako volilno pravico, taka pravica se ne zлага z njenimi nameni; če pa se vkljub avojim principom poteguje za splošno in enako volilno pravico, dela to iz posebnih koristolovnih vzrokov po zlatem geslu: kakor kaže! Samo politični slepec ne ve, da se bori klerikalna stranka na Kranjskem za splošno in enako volilno pravico edinole zategadelj, ker ve, da potom take pravice pride do absolutnega gospodstva v deželi. Edinole v ta namen vpelje kranjski klerikalci po splošni in enaki volilni pravici. Če bi se pa konstelacija v deželnem zboru kranjskem spremenila sedaj po vplivu znanih sprememb v politični službi, ter bi se stavilo za pogoj opustitev boja za splošno in enako volilno pravico, pa bi klerikalci takoj opustili ta boj, ker bi dosegli ono, kar hočejo doseči, brez boja za splošno in enako volilno pravico. Vrnili bi se na stališče, na katerem pravzaprav stojijo glede splošne in enake volilne pravice, namreč na stališče, da o splošni in enaki volilni pravici ne more biti govora.

Značilna in povsem merodajna je okolnost, da se klerikalci na Kranjskem »borijo« za splošno in enako volilno pravico, v naši deželi pa so proti taki pravici. Dr. Andrej Pavlica, urednik »Primorskega lista«, in eden glavnih stebrov klerikalne stranke na Goriškem, stoji v prvih bojnih vrstah ter je med onimi, ki naravnava smer farovške politike na Goriškem. Ta mož je pisal letos v januarju in februarju štiri članke v »Primorskem listu«, v katerih se je odločno postavil proti splošni in enaki volilni pravici. Rekel je, da »če bi zavlada ljudska najvišja volja, bi zavlada splošna in enaka volilna pravica z vsemi zlimi posledicami, zavlada bi glasovanje in razsojevanje po številkah, ki je tako kruto, ko absolutizem, ki je absolutizem v novi obliki.« Dr. Pavlica je govoril odkritosrčno, brez ovinkov, ali zato

pa je slabo naletel pri ljubljanskem »Slovenču«. Takrat so šenklaški gg. v Ljubljani najbolj brusili nože za boj za splošno in enako volilno pravico, med tem pa se drzne goriški doktor sv. pisma govoriti tako odkrito, tako resnično, kakor v istini misli cela klerikalna stranka v Sloveniji. Dr. Pavlica je desavoniral posvečene zbesnelce okoli »Slovenca«, trgal jim je krinko z jezuitičnih obrazov ter jih kazal v pravi luči — umevno, da so vztrepetali, se razgeli v sveti jezi, razjarjeni petelini so kriknili, in hreščoč glas je podil javno v »Slovenču« ubogega dr. Pavlica, naj »blagovoljno svoja zasebna modrovanja sporoči kam na kak avstralski otok.« Tako so govorili v sveti jezi. Vkljub temu pa stoji pribito, da mislijo vsi klerikalci o splošni in enaki volilni pravici edinole tako, kakor je povedal dr. Pavlica. Na sploh so proti splošni in enaki volilni pravici, pri nas zastopajo to svoje načelo tudi javno, na Kranjskem pa v javnosti sleparijo, ker se potegujejo za splošno in enako volilno pravico le v toliko, kolikor bi njim prav prišla.

Kaj je storiti nasproti takemu boju? Pač le to, da se vsi, ki jasno vidijo namen klerikalcev in ki znajo presoditi strašanske posledice, če bi se uresničile klerikalne nakane, postavijo po robu takemu boju. Ne gre tu v resnici za splošno in enako volilno pravico, gre le za uspeh, katerega hočejo doseči s to pravico. Ta pravica je le sredstvo, katerega se klerikalci poslužujejo v svojem boju. Če bi bilo kako drugo sredstvo v dosego njihovih namenov prikladnejše, pa bi se oprijeli tistega in niti v sanjah bi se ne zmenili več za splošno in enako volilno pravico. Kdor se bori proti klerikalnim nakanam na Kranjskem, se mora boriti seveda tudi proti sredstvu, toliko bolj, ker klerikalci splošno in enako volilno pravico vladajo v blato, ker hočejo narediti iz nje karikaturu, ker jo hočejo zlorabiti za farovško nadvlado in za Rim. Taka »splošna in

enaka volilna pravica«, pod katero bi stalo na stotine in stotine »volilcev«, za katere bi govorila le posvečena usta in pisale le posvečene roke, ni vredna piškavega oreha, bila bi le politični škandal, usodno merilo slovenske zabitosti.

Te dni govorijo zopet o splošni in enaki volilni pravici. Povod temu je dal govor dr. Tavčarja v poslanski zbornici.

Predvsem moramo poboti, da se dr. Tavčar ni izrekel naravnost proti splošni in enaki volilni pravici kot taki, ampak glede na posebne razmere na Kranjskem mora pač biti proti klerikalni nakani s to volilno pravico vsakdo, kdor ne misli le od čela do nosa. Mi smo se že opetovano izrekli povsem odkrito za splošno in enako volilno pravico, za tako pa, ki bi izšla iz farovžev, se lepo zahvaljujemo. Taka pravica ima namen pokopati vse svobodomiselnost gibanje na Kranjskem ter zanesti strup klerikalizma še v večji meri v izvenkranjske dežele. Kdo pač se more ogrevati za kaj takega? Kdo more želeči, da naj zagospodujejo klerikalci v deželnem zboru kranjskem, v deželnem odboru, v deželnem šolskem svetu? Kdo pač more želeči, da pride ljudska in srednja šola v klerikalno kremplje? Ja, kaj so še taki slepci med nami, ki ne vidijo, kaj delajo klerikalci drugod? Tema naj bi zavlada — in kdo ve, kdaj bi zasijal znova žarek svobode po sosedni Kranjski! Koliko bi trpele valed tega druge slovenske dežele. Vlada bi duhovščina, farovžem, cerkvam in samostanom bi se godilo še bolje kot doslej, mežnarji pa bi gonili na volišče nevedne mase volit »kristjane«, kakor ukažeta farovski gospod in njegova Perpetua. Vse bi tišalo pod kuto, in zakonodajstvo bi diktirali jezuitje. V tak namen se potegujejo klerikalci za splošno in enako volilno pravico. Ljudstvo bi posurovelo, podivjalo, verovalo še več v copernije kot veruje sedaj, politikujoči duhovnik bi bil dvignjen nad Boga, ljud-

LISTEK.

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.
Drugi del.
(Dalje.)

Katarina je zdaj zopet sedla k Jurju in začela sta se meniti o velikih slavnostih, ki se pripravljajo na dvoru oglejskega patrijarha.

»Veselim se teh slavnosti,« je pripovedovala Katarina. »Ti boš gotovo ne le najiminennejši, marveč tudi najlepši vseh viteзов. A tudi jaz bom lepa! Gotovo pride tudi tvoja žena. Skrbi, da bo kar mogoče lepa.«

Jurju je bil ta spomin na njegovo ženo prav neprijeten. Obraz se mu je zresnil in mrko je gledal v tla. Katarina je to zapazila in mu živahno rekla:

»Juri, ti nisi pravičen napram svoji ženi. Reklo se mi je, da je dobra in lepa. Bodi ji tudi ti dober soprog.«

Stisnila se je k njemu in ovijala svojo roko okrog njegovega vrata. In da bi ga razvedrila, mu je z veselo koketnostjo začela pripovedovati, kako obleke si je pripravila za te slavnosti

na patrijarhovem dvoru in s kakimi dragocenostmi se misli nakriti.

Ljubko in nedolžno to kramljanje je motilo hrupno trkanje na hišna vrata. Katarina in Juri sta se enako prestrašila tega trkanja.

»Kdo mora to biti?« je vprašal Juri in segel za pas, da se prepriča, če ima še nož.

»Najbrže eden mojih varuhov,« je trepetaje odgovorila Katarina. »Čim spravi svojega konja v hlev, zagleda tvojo Vihro in jaz sem izgubljena.«

Juri je rahlo odprl vrata in prisluškoval, ker je slišal pri hišnih vratih precej razburjene glasove. A že prve besede, ki jih je razumel, so mu povedale dovolj.

»Moj stric je tu, goriški grof Majnhard,« je rekel Juri z vidno jezo. »Gotovo je prišel sem, da spletkari proti meni pri konzulih in plemenitajih.«

Čim je Katarina slišala, kdo da je prišel, jo je hipoma minil ves strah in s porednim usmevom je rekla:

»Ali, Juri, kaj res misliš, da pride goriški grof iskat semkaj kakega navadnega konzula?«

»Ali je mar prišel semkaj iskat tebe?«

»Mene, da, lepi moj Juri,« mu je prešerno šepetala na uho Katarina. »Odkar me je videl, me neprestano zasleduje.«

»Kaj praviš?«

To da Katarina ni več utegnila odgovoriti. Pohitela je na hodnik in z vrha stopnic zaklicala služabnikom:

»Pustite gospoda, ki trka, v hišo in peljite ga v dvorano, kjer je pripravljeno za večerjo. Gospod Ottobone pride kmalu.«

Juri ni razumel, kaj naj to pomeni, a njegovo začudenje se je izpremenilo v nemo strmenje, ko mu je Katarina podala njegov baret in mu rekla:

»Zdaj, moj lepi gospod, je treba, da odideš. Čas zabave je potekel, in prišel je čas resnih opravkov.«

Juri se je čudil, kajti skrivnostni način Katarininega postopanja je bil v očitem nasprotju z njeno veselostjo. Da bi ga mogla Katarina izdati, na to niti trenutek ni mislil, pač pa se mu je začelo dozdevati, da ga ima za norca. In zato ni hotel oditi, ne ko ga je Katarina prosila, ne ko je jasno pokazala svojo nevoljo zaradi njegove trdovratnosti.

»Juri, slušaj me in pojdi,« je z največjo resnobo velela Katarina. »Goriški grof čaka name in jaz nimam več časa zate.«

Ta naivni poziv je v Jurju vnovič potrdil vero, da ne gre za kako ljubavno spletko. O zvestobi in o neomejeni vdanosti svojega Katarine ni Juri niti trenutek dvomil. Ali poznal je grofa Majnharda in vedel je, da mu je dobro vsako sredstvo, samo da doseže svoj namen pri dekletih, ki si jih zaželi; poznal je tudi čedadskega konzula Ottobona in vedel, da je prekanjen in razuzdan človek. To je le utrdilo njegov sklep, da ostane; ne da se prepriča o Katarinini zvestobi, marveč da čuva Katarino.

Med tem se je čulo novo trkanje na hišna vrata.

»Zdaj je prišel Ottobone,« je plaho dihnila Katarina.

»Ne, to ni Ottobone, to je moj dični stric, ki tako vztrajno trka. Slušaj me, Katarina. Majnhard in Ottobone sta stara moja sovražnika; domenili smo se, da se snidemo tu v Čedadu ter da tu poravnamo svoja nasprotja. Naš sestanek je bil določen za jutri, moja nasprotnika sta že danes tu. Ali sledita

v tujo hišo z zlobnim namenom, ali pa se tu kaj sklene in kaj dogovori, kar je zame velikega pomena. Če ne izvem, kaki naklepi se store proti meni, me zna to veljati glavo. Sedaj Katarina, če hočeš, pa grem.«

»Ostani Juri in bodi tajna priča vsemu, kar zahtevajo od mene moji varuhi.«

Katarina je upihnila luč in držeč Jurja, za roko ga tih peljala čez hodnik v sobo, ležečo poleg dvorane, kjer je bilo pogrnjeno za večerjo. Potem je hitela Katarina po stopnicah, hitro, kar je mogla, ker je čula, da je prijezdil tudi konzul Ottobone. Prav ko je Ottobone hotel po svoji navadi sam spraviti konja v hlev, ga je ustavila Katarina.

»Gospod, prišla sem Vam nasproti, da Vam povem: mene ne bo pri današnji večerji, ker ne maram služiti Vašim spletkam.«

Konzul Ottobone je bil po tej nagli, z razburjenim glasom izrečeni izjavi tako presenečen, da je izpustil vajeti svojega konja. Katarina je hitro prišla vajeti in jih izročila hlapcu, ki je odpeljal konja v hlev.

(Dalje prih.)

stvo pa bi trepetalo v vednem strahu pred peklom in hudičem, s katerima bi ga opletali klerikalei. Vsako narodno delo bi saspalo, vsak svobodnejši polet bi skušali zamoriti že v kali. In kdo nam garantuje, da bi ga tudi ne zamorili? Kdo ve, da vstane res proti taki klerikalni nadvladi reakcija? In če bi vstajala, bi bila tako slaba, da bi trajalo najbrž cel človeški rod ali pa še več, predno bi se šul zopet kak svobodnejši glas po naših krajih, predno bi prišel na površje kak svobodnejši duh? Kaj za take želje klerikalcev naj se ogrevamo? Kaj za to naj delujejo tudi svobodnomiselni življi med Slovenci? Le čudimo se, da se usedajo na take limanice klerikalcem tudi socialni demokratje!

Da, za volilne pravice se lahko borimo, ali to pač moramo zahtevati, da volilec tudi ve, kaj pomeni taka volilna pravica, da je sposoben si sam ustvariti prepričanje, ne pa, da se ga žene na volišče, kakor tele v mesnico.

Na Goriškem bi z uvedbo splošne in enake volilne pravice najbrže temeljito pometli s klerikalci, ali kaj bi bilo končno to nasproti celokupnosti slovenskega naroda? Celokupni interesi so nam pred očmi, radi tega pa odobravamo govor dr. Tavčarja, v katerem se je pokazal svarečega, dalekovidnega politika.

Državni zbor.

Na Dunaju, 5. oktobra. Takoj v začetku Sternbergovega govora so nemški poslanci zapustili zbornico. (Dobili so najbrže strah pred — koscerci.) Grof Sternberg se je v svojem govoru posebno lotil načelnika generalnega štaba, o katerem je povedal, da mu je bivši vojni minister Kuhn zapisal v kvalifikacijski list »za generala nesposoben«. In vendar je ta mož dandanes glava avstrijske armade.

Potem so sledili nekateri stvarni popravki, s čimer je bila debata o vladni izjavi zaključena, nakar se je začelo razpravljati o nujnih predlogih.

Prvi je utemeljeval posl. Šuklje svoj nujni predlog o izseljevanju z Dolenjske v Ameriko. Po udarjal je, da kolera v najhujših letih ni zahtevala toliko žrtv, kakor izseljevanje zadnjih let. Kranjsko prebivalstvo narašča v zadnjih desetletjih le za 184%. Črnomeljski okraj je imel leta 1880 30.000 prebivalcev, leta 1890. 28.460, leta 1900 pa le 26.300, a dandanes bi ne našli niti 24.000 prebivalcev. V neki nemški občini kočevskega okraja je izmed 2700 prebivalcev 1000 preko morja. Da se izseljevanje omeji, treba bi bilo prisrčiti ljudem trajnega zaslužka. Glavna zahteva Bele Krajine pa je predvsem zgradba belokranjske železnice. Nadalje je zahteval pomiloščenje dolenjskih mladeničev, ki so se pred vojaškimi nabori izselili. Končno je govoril o razmerju med Slovenci in Hrvati s posebnim ozirom na zadnjo konferenco hrvaških poslancev na Reki.

Minister notranjih zadev grof Bylandt-Rheidt je izjavil, da je vlada svoje stališče napram izseljevanju že izrazila v posebni zakonski predlogi ter jo predložila zbornici. Sedaj se o predlogi posvetujejo v odsekih. Vlada zastopa stališče, da izseljevanje ne omejuje niti ne pospešuje, temuž da je treba za izseljene državljane skrbeti tudi v inozemstvu ter jim omogočiti vrnitev v domovino. Nadalje so v zakonu stroge določbe glede škodljivosti pri izselniških agenturah. — Glede belokranjske železnice je izjavil minister, da bo vlada to zadevo gotovo upoštevala, kakor brž bodo zagotovljeni tehnični in finančni temelji. Laglje pa bi se dosegla ta železniška zveza, ako bi se nadaljevanje v Opuljo in Karlovec ne stavilo za pogoj v ospredje.

O izseljevanju je govoril še posl. dr. Stojan, nakar je bil Šukljegov nujni predlog pri glasovanju sprejet.

Nato je začela zbornica razpravljati o sedmih nujnih predlogih glede splošne, enake in direktne volilne pravice. Mladoški nujni predlog je utemeljeval posl. dr. Kramar. V dokaz, kako krivičen je sedanjí volilni sistem, je povedal, da ima 6 milijonov Čehov 72 državnozbornskih mandatov, 9 milijonov Nemcev pa 200 mandatov.

Posl. dr. Šusteršič je v utemeljevanju svojega nujnega predloga tudi zahteval, da se mora obenem preosnovati gosposka zbornica.

Govorili so še za splošno volilno pravico poslanci Daszynski, Fressl in Breiter.

Kriza na Ogrskem.

Budapešta, 5. oktobra. Grof Tisza je priobčil v »As Ujsagu« tretji članek proti splošni volilni pravici ter dokazuje, da bi tretjina, vsekakor pa četrtina ogrskih volilnih okrajev padla v roke narodnostni agitaciji. Tem bi se pridružili še hrvaški glasovi, zakaj sedanja patrijotična hrvaška stranka bi se ne mogla zdržati, kakor hitro bi bilo v službi narodnostne propagande 100 do 150 ogrskih poslancev. Nasproti 250 do 300 madjarskim poslancem bi stalo 150 do 200 nemadjarskih poslancev. — Danes je bil ministrski svet, ki se je posvetoval o tem, kako stališče naj zavzame ministrstvo napram vladarjevim nazorom o volilni reformi. Fejervaryjevo ministrstvo se je za splošno, tajno volilno pravico tako izpostavilo, da skoraj ne more spremeniti svojega stališča po željah krone.

Angleži o ogrski krizi.

London, 6. oktobra. Glede bodočnosti Avstro-Ogrske piše »Standard«: »Kar se tiče pretrganja skupnosti ali celo personalne unije med Avstrijo in Ogrsko, upamo, da se ne bo noben ogrski državnik dal premotiti s tem, ker se je tak prevrat na severu Evrope za lahkoto izvršil. Švedska in Norveška sta relativno osamljeni na polotoku, kamor se morejo zunanji sovražniki približati le z ene strani, dočim se svet, ki ga vlada cesar Franc Jožef, razteza od središča Evrope do hudoournega Balkana. Ako postane Ogrska neodvisna, bi se Češka ne zadovoljila več, tvoriti samo del države. Izolirana nemška (?) Avstrija pa bi bila prisiljena, se priklopiti Nemčiji. Kako stališče pa bi zavzela neodvisna Ogrska? Potisnila bi se za državo druge vrste ter bi se morala ali zadovoljiti s skromno eksistenco ali pa bi morala poseči po vojaškem pridobivanju s prelivanjem potokov krvi. Oslabitev Ogrske pa bi bila nesreča za Evropo.«

Finančni položaj na Japonskem.

London, 5. oktobra. Grof Okuma je povedal združenim trgovskim zbornicam, da so japonski državni dolgovi narasli do konca vojne na 2500 milijonov jenov (12.500 milijonov kron), za kar je treba plačevati na obrestih 150 milijonov jenov (750 milijonov kron), t. j. skoraj dvakrat toliko, kolikor so znašali državni dohodki pred vojno. Pred vojno je prišlo na osebo 4 jense davka, po vojni pa pride 12 jenov. Narodni dolg je znašal pred vojno za osebo 12 jenov, po vojni znaša 50 jenov.

Vstaja v nemški Afriki.

Berolin, 5. oktobra. Blizu Warmbada so Hotentoti zaplenili deset nemških prevoznih vozov ter ubili pri tem dva burška voznika. Nadalje so domačini napadli nemško signalno postajo ter umorili 15 nemških vojakov.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 6. oktobra.

— **Osebnost vest.** Izredni profesor dr. Vladimir Milkowicz je

imenovan rednim profesorjem zgodovine vzhodne Evrope na vseučilišču v Črnovicah. Gospod dr. Milkowicz je živel svojčas v Ljubljani in je priobčil daljšo vrsto razprav, med temi tudi o kranjskih samostanih.

— **Koroški deželni zbor** ima svojo prvo sejo dne 11. t. m. Na dnevnem redu je razen raznih predlogov o zasidavanju hudoournikov in izsuševanju močvirij tudi nadrt za nov deželnozbornski poslovnik.

— **Podraženje mleka.** Baronski in kmetijski terorizem le ni smagal. Kakor včeraj, tako so tudi danes na raznih krajih prežali fantje in moške na mlekarice in jih skušali ali s silo ali s grožnjami pripraviti do tega, da bi mleka ne peljale v mesto. Toda pomagal je ta terorizem le deloma. Dočim je prišlo včeraj le prav malo mlekaric v mesto, jih je bilo danes že vse polno in prav rade so prodajale mleko po 8 krajcarjev liter. Večina mlekaric že brdijo, da različne stranke zdaj še po stari ceni več ne marajo jemati mleka, nego odganjajo mlekarice, češ, prej niste hotele dajati mleka, zdaj ga pa mi od vas ne maramo jemati. Prav tako. Treba je, da ostanejo ljubljanske gospodinje energične, drugače ne bo nikdar konec neznoznemu draženju živl.

— **Bitka na trgu.** Danes zjutraj je bila na trgu prava pravcata bitka. Ljubljanske gospodinje so pokazale danes, da so se naveščale nezasišane draginje in da se ne bodo dale več odirati. Kaj takega še nismo videli v Ljubljani. Na trg je prišlo mnogo kmetic, ki so prodajale mleko. One, ki so mleko dajale po stari ceni, so napravljale dobro kupčijo. Drugim pa se je slabo godilo. Gospodinje so hodile od prodajalke do prodajalke. »Po čim je mleko?« — »Po deset.« — »Bum — že je bilo mleko prevrnjeno in so bile steklenice razbite.« — »Ne maramo mleka, ven z oderuhi.« to je bila parola. Vkljub posredovanju policije je bilo razburjenje velikansko. Nekateri prodajalke mleka so zastopale z veliko ošabnostjo, pa so postale hitro ponižne. Ljudje, ki niso bili ponižni, so spoznali solidnost ljubljanskih dežnikov. Neki barjan je zabavljaj na ljubljanske gospodinje. Kar naenkrat je bil na tleh in dežniki so padali po njem, da je bilo veselje. Razburjenje gospodinje so hotele dedca kar v Ljubljano vrediti. Pri Mahru so bili pripravljeni kaj solidni dežniki za barona Codellija. Neki župan iz okolice je moral bežati kar se je dalo, da ni bil tepen. Nekega večjega posestnika iz Vižmarjev je morala vzeti v varstvo policija, neka ošabna kmetica je morala bežati na grad. Na stotine ljudi prisegajo, da se baron Codelli ne bo več vozil z avtomobilom in da bodo pobili mlekaricam vse steklenice in razlili mleko, če ga nošejo dajati po 8 kr. Mlekarice, ki hočejo mleko prodajati po 10 kr., naj kar doma ostanejo. Prav veseli nas, da so ljubljanske gospodinje enkrat energično nastopile proti oderuštvu v živl.

— **Stari Herzmann v drvarnici.** Vsa Ljubljana pozna staro Herzmanna. Mož je velik German in strahovit zabavljaj — no, saj je iz Celja doma — ali tudi nekoliko udarjen in zato mu njegovega zabavljanja nič preveč ne zamerijo. Seveda vtika mož svoj nos v vsako stvar in danes je res prišel na trg, kjer nima prav ničesar iskati, in je toliko časa stresal sitosti, da jo je skupil. Herzmann je začel ljudi zmerjati z osli in barabami. Znaj pa je bil jo. Ljudje so kar planili nanj, ga zmerjali in ga naposled s palicami, z dežniki in s pestmi tako premikastili, da je smrtnobled bežal k nekemu branjevcu, ki ga je spravil v svojo drvarnico v kleti pod lemenatom. Zbralo se je gotovo tisoč ljudi in stari Herzmann je lahko vesel, da se mu ni zgodilo kaj hujšega. Šele ko se je množica razšla, je Herzmann zapustil drvarnico in jo odkuril domov. Seveda se vsa Ljubljana kar ne more nasmejati temu dogodku.

— **Vrana vrani** — pravijo — da ne izkljuje oči; o kmetih ljubljanske okolice to ne velja. Vsa neznačajnost klerikalnih analfabetov se vidi iz tega, da je mnogo kmetov prišlo na trg mleko ponoči v mesto; prodali so ga po stari ceni, zjutraj so se pa odeli s plaščem globoke ogorčenosti in so skušali — isti kmetje — mlekarice, ki so hotele šele v jutro v mesto, zdržati, češ, da so izdajalke! To so bili sami Posavecí (naše ubogo, pošteno ljudstvo), pravi dr. Žindra!

— **Neko mlekarico** ustavljal je kmet na Dunajski cesti ter ji bahato rekel, da raje on vse mleko od nje kupi, kot pa da bi ga peljala v mesto. Rezko dekle, ki ga dobro pozna, mu je pa zabrusilo: »Puf rajše plačaj, puf!« Posavecí je nato

dobil skoro piko na jeziku. — Druga mlekarica se je izrazila v Ljubljani: »Me, ki rabimo denar, vozimo vse eno mleko noter; drugi naj pa doma ž njim kožuhe pero, če hočejo.«

— **Lep poštenjak** je posestnik vulgo pri Tinčku iz Hraštja. On je eden tistih, ki najbolj kriče na »preklete Iblančane«, da naj pokrajo, če nečejo mleka plačevati po novi ceni. Tudi je s silo zadrževal mlekarice, da niso smele v mesto. Sam pa je včeraj ob 5. uri zjutraj pripeljal mleko k mesarju na Martinovi cesti št. 20 in ga dal po stari ceni.

— **V Šiški** so danes in včeraj nekateri možaki prav posebno surovo rogovičili zaradi podraženja mleka. Strojvodjo državne železnice gosp. Antona Langfosa so celo napadli in ga posvali. Stvar pride pred sodišče.

— **Orožniki**, ki so imeli včeraj in danes nalogo, da preprečijo terorizovanje mlekaric, ki so voljne, nositi mleko po stari ceni v mesto, so imeli jako naporno službo. Skoro povsod so bili konflikt. Čujemo, da so orožniki zapisali kakih 80 kmetov in jih naznanili sodniji. Seveda bodo ti neprevidezni možakarji vsi zaprti. To bo vse, kar bodo dosegli s svojim bojem za podraženje mleka.

— **Slovensko gledališče.** Iz »Dram. društva« se nam piše: V soboto 7. t. m. se uprizoril zopet (par) Anzengruberjevo »Samski dvor«. Ta igrokaz je uspel pri prvi predstavi prav dobro, ter je pričakovati, da bo prihodnja predstava še boljša. Na vrsti je bila sicer neka druga noviteta, katera pa se je morala odložiti radi naglega obolenja nekega igralca. Igrokaz »Samski dvor« ima toliko lepih prizorov, da je pač vredno, da si igra vsak ogleda, zlasti, ker ne pride kmalu zopet na vrsto.

— **Slovenska opera.** Lortzing: »Car in tesar.« Snočna opera je bila dosti boljše od torkove premiere. Vsa gracilnost in ves glasbeni humor je prišel do povsem zadovoljive veljave. Pelo se je izborno, tudi tempo je bil zalet in vrvenje na odru je bilo glasbi primerno živahno. G. Zachov glas je pač prešibek. Pri prvi predstavi smo bili menja, da poje navlašč tako diskretno, a včerajšnji sekstet nas je preveril, da smo si ustvarili prediskretno sodbo; kajti G. Zachov sekstetu skoro niti slišati ni bilo, radi česar omenjeni sekstet tudi ni mogel priti do popolne veljave. Njegova partija zahteva, da poje v sekstetu v visokem loku krepko, nad vsemi ostalimi glasovi. Morda bi se dal ta nedostatek odpraviti na ta način, da bi se ves sekstet v bodoče umiril na primerno nižjo stopnjo dinamike. V ostalem nas je G. Zach zadovoljil. Gdč. Rindova se je zopet izkazala kot odlična operna moč, ki nam vzbuja najlepše nade. G. Ourednik je bil imenitno disponiran in je opetovano žel zaslužene tople pohvale. Njegova carjeva pesem je zopet izzvala viharan aplavz. Gospod Raneč, solist kot izborni režiser, si je poleg režijskih zaslug iztekel tudi v ostalem oziru toplih zaslug za resnično lep uspeh opere buffe. G. Orželski pa je očitno zamenjal opero buffo z glasbeno harlekinado in je Ivanova prav harlekinski karikiral, kar je vse graje vredno. Sicer pa tudi harlekinu niso dovoljene nedostojne kretnje. V pevskem oziru nas je pa prav zelo zadovoljil. Ostale vloge so bile že zadnjič v vsi hvalo omenjenih spretnih rokah. Zbor je bil sinoči prav dober, samo nekaj več kolegijalnosti v nastopu bi mu želeli. Nekateri se prav neestetično siloma rinejo v ospredje, in to ni lepo, najmanj iz kolegijalnega stališča. Gledališče je bilo dobro obiskano in občinstvo je ponovno dalo burnega duška svojemu zadovoljstvu.

— **Srbski listi o Prešernu in Prešernovi slavnosti.** Razen listov, ki smo jih že navedli, so pisali o Prešernu in o slavnosti odprtja Prešernovega spomenika še tisti srbski listi: »Ojček«, glasilo vlada, joče samostalne stranke, ugledni »Trgovinski Glasnik«, »Politika«, »Beogradske Novine« in »Večernje Novosti«.

— **Srbski list o ustanovnem zboru »Slovenske sokolske zveze«.** »Novi Srbohran« piše: »V nedeljo se je v Ljubljani konstituirala »Slov. sokolska zveza«. Toda zdi se na žalost, da se je z ustanovitvijo »Zaveze« uvedla v slovensko sokolstvo tudi klika razdora. Zveza se je konstituirala pod znanko klerikalizma. Klerikalei so bili od nekaj ljudi sovražniki slovenskega sokolstva in so delovali z vsemi silami na to, da ga uničijo. Ker niso mogli drugače, so se jeli utihotapljati v organizacijo samo, da jo odnotraj razbijajo. Pravi prijatelji sokolstva so bili vedno proti temu, da bi se v organizacijo uvedla dnevna politična borba, a sedaj so pri ustanovitvi »Zveze« prvič odloščali politični motivi. Za starost je bil izvoljen dr. Vladimir Ravnihar proti dr. Murniku, ki si je stekel največ zaslug za slovensko sokolstvo. Bati se je, da nastane sedaj razdor, ki bi bil usoden.

poln za razvoj sokolske misli in sokolskega okreta med Slovenci.

— **»Glasbena Matica«** izda za tekoče leto lepo število izvršnih moških in ženskih zborov priznanih naših skladateljev. Nam učiteljem z dežele, ki se pripravljamo na zimsko pevsko prireditve, primanjkuje spopada, ker so lahki zbori že večinoma prepeti in znani. Tudi pri nas so se pevsko skušnje zapričele in istamo po pesmaricah, iščemo nove hrane, a vse je že najsi dobro ali slabo, prežvečano. Naj nam torej priskoči na pomoč »Glasbena Matica« s tem, da šim preje izda lotošnje muzikalije, in da se zna izdaja zavleči v pozno zimo, ko se razidejo ali pa razkrajajo naši zbori na deželi. — Učitelji.

— **»Zveza slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov«** v Ljubljani. Na obnem zboru II. skupine, ki se je vršil dne 1. t. m. bili so izvoljeni: Predsednik: g. Milan Čimerman, tajnik: g. Rihard Tavčar, blagajnik: g. Josip Gros in namestnik: g. Fran Stor.

— **Člani trgovskega in bolniškega podpornega društva** se vabijo, da se današnjega sestanka, na katerem se bo razpravljalo o spremembi pravil trgovskega bolniškega podpornega društva v prav obilnem številu udeležijo. Sestane se vrši v prostorih slovenskega trgovskega društva »Merkur« v »Narodnem domu« ob 9 uri zvečer.

— **Umrl** je danes ponoči tukajšnji knjigotroec g. Oton Fischer po kratki bolezni. Pokojnik je založil več slovenskih knjig.

— **Kaplan v Preserju** ima navedo, da ob nedeljah in praznikih za službe božje zapre in zaklene cerkevna vrata, ter ne pusti nikogar ven, še manj pa po pričetku mase notri. Ključ od vrat vzame cerkvenik, kateri je istočasno organist. Naj bo komu tedaj slabo, ali naj se zgodi nesreča, kakšna zmešnjava in nesreča se lahko pripeti. Vsi oni pa, ki vsled velike oddaljenosti od cerkve in strosti zamudijo nekaj minut, za zastoj ključaja in trkajo na vrata in morajo pred vrati počakati, da se mogočnemu kaplanu zopet zljubi vernikom vstop in izstop iz cerkve omogočiti. Ljudje se jeze in baje pravijo, da bodo oni kaplana zaprli zam, da ne bo de hodil po potih, kateri mu niso v čast in radi katerih je imel z župnikom baje več sitosti.

— **Župniku Kerinu v Strugah** so menda vnebovpijoči grehi neznan, kakor kaže sledeči slučaj. Dotični maziljenec je nalez hlapca in mu obljubil na mesec 16 K in običajno hrano. Hlapec je služil pošteno in je moral radi prenapornega dela in jako slabe hrane službo po preteku sedmih tednov zapustiti. Bil je že preje dvakrat operiran, kar je bilo župniku znano. Vsak bi mislil, da bo hlapec prejel vsaj 28 K, a varal bi se, kakor se je tudi hlapec varal. Is blagoslovljene roke še nikdar ni šel rad denar, razen za lasno pohotstvo, in tako tudi tukaj je prestrdirana župnikova glava našla vzroka si nekoliko drobiža prihraniti za bisago. Hlapec je župnika kupil eno žago, za katero je dal 4 K; ker se žaga ni dosti rabila, je nekoliko zarjavela, kakor vanko železje, ki se ne rabi, a to je bilo župniku zadosti za pet kron, katera je hlapcu zaračunal in še popolnoma rabljivo žago zase obdržal. Enako je zaračunal pet kos, katerih sploh pri farovžu ni bilo, s vzrokom, da so isginitile. Konj je kobilo udaril, župnik ni rabil ne zdravil, ne živinozdravnika za kobilo in je vedno ž njo delal, a kriv je bil zopet hlapec in zopet manj plače. Na ta način je hlapcu odtrgal 14 K 40 vin. Je li to prav? Je li to krščansko? Hlapec, poštena, mirna duša, je sirota, brez premoženja, in župnik si je mislil, da sme s takim človekom postopati, kakor njemu ljubo, da sme delati ž njim, kakor s psom, ki liže gospodarja še roko za prejeto udarce! Kaj hočemo šele o hrani povedati? Je to poštena hrana za težka dela opravljajočega človeka, ako ima za kosilo preno repo, še brez krompirja in brez vsega drugega in za večerjo akoro dan za dnevom samo fižol, med tem pa delati od štirih zjutraj do enajstih ponoči? Takšno izkoriščanje in odiranje poslov je edinole v farovžih mogoče! Samo bisaga ne sme biti oškodovana, potem pa kaj nam mar vnebovpijoči grehi!

— **Močvirje** je sedaj po več krajih pod vodo; najbolj poplavljen je okolica od Notranje Gorice in Zalogne gore do vrhniške okolice. V kratkem bodo vsa pota tako visoko s vodo preplavljeni, da bo promet krajev na levem bregu Ljubljanice s kraji desnega brega razen železnice, ki pelje po visoki škarpji, popolnoma nemogoč. Že sedaj so nekatera pota tako globoko pod vodo, da se po njih le z vosovi, kateri so pri vožnji do polovice koles pod vodo, zamore prehajati. Posebne škode nasilni element ne boče povzročiti, ker poljski pri-

delki so že skoro vsi doma. Ako pa bo voda silovita, še bo dala in se silo pretakala, tedaj pa valovi lahko razderajo in odnesejo semlja, v kateri je posejana osimina. V vseh poljih obilno vodi, katere se sploh ob vsakem, nekoliko trajnem dežju pojavljajo.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja brzoje dne 12. oktobra ob polu 4. uri popoldne v šoli na Račku.

Ogenj je upepelil v soboto Ignacijo Flajsu v Česnjicah občine Dvor gospodarsko poslopje z vsem, kar je bilo v njem, ter svinjak. Zažgali so kajpak otroci! Škode je 4000 K, zavarovalnice pa le 1200 K.

Na šentjurškem kolo-dvoru na Spodnjem Stajerskem so nastavljeni sami Nemci, pa tudi vsi napisi so samo nemški. To je škandalozno in južna železnica bi morala odpraviti te razmere, če bi količiča vpoštavljala ravnopravnost.

Prostovoljno gasilno društvo v Mojstrani priredi v nedeljo 8. oktobra zvečer v gostilni »Šmerna« veselišo s srečanjem v prid pogorelcem v Ratšah.

Zrušenje predorov na novi karavanski železnici. Nekateri zunanji listi so dobili od klerikalne strani vest, da se je pri H-ušici in pri Podbrdu na Gorškem zrušil predor na veliko daljavo in da se vsled tega otvoritev nove železnice zavleče za pol leta. Z Dunaja se iz kompetentnega vira pojasnjuje, da so te vesti popolnoma izmišljene.

Boj za natakarico. Matilda Kralj je bila v St. Jurju ob Štavnici pri Mariji Trstenjak za natakarico. Maja meseca je za nekega lepega dne odšla in odnesla nekaj gostilničarkega denarja seboj. Zato je naprosila ta Franca Kocmuta in Alojzija Korošaka, občinska odbor-nika, da sta šla s občinskim pred-stojnikom v gostilno Podrepšek, kjer je stopila Kraljeva v službo. Ker se zlepa ni dalo nič doseči, poslal je občinski predstojnik po orožnike. Predno so pa ti prišli, zagnal se je Podrepšek v Kocmuta in ga tolkel po obrazu, da mu je otekel. Ko je prišla žandarmerija, dala je Kraljeva denar Trstenjakove, braneči jo go-stilničar je pa dobil za svoj preju-naški nastop mesec dni zapora.

Prihodnje usposoblje-nostne preizkušnje za obče ljudske in meščanske šole so prično pri e. kr. izpraševalni komisiji v Go-riaci dne 6. novembra ob 8 uri zjut-raj na e. kr. učiteljsku. Pravilno opremljene prošnje za priпуск je po predpisanim službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 20. oktobra 1905 v rokah e. kr. izpraše-valne komisije.

Zakon posl. Wolfa. Ka-kor znano, je bil že lani ločen zakon med poslancem Wolfom in njegovo ženo rojeno Stepischneggovo iz Celja. Takrat je sodišče obsodilo Wolfa v plačevanje alimentacije, češ, da je krivda le na njegovi strani. Wolf pa je sedaj prinesel sodišču dokaze, da tudi njegova boljša polovica v moralnih ozirih ni bila mnogo boljša od njega. Sodišče je vsled tega včeraj zakon ločilo vsled obojestranske krivde. V utemelje-vanju je rečeno, da se je izkazalo, da obnašanje Wolfove žene ni bilo tako, kakršno se zahteva od krepotne žene. Imela je razmerje z drugimi moškimi in dobila se je pri njej tudi korespon-denca, ki jo zelo kompromituje.

Samomor. Včeraj popoldne je našla Marija Juhart v Tirolskem gorzu za rezervarjem nekega mrt-veca in to takoj naznanila policiji. Policijska komisija je konstatirala, da se je zgodil samomor. Poleg mrt-veca je ležal samokres, s katerim se je ustrelil v srce in je bil doždevno takoj mrt. V žepu je imel še pet kron denarja. Črevljar Anton Gorjanc je spoznal, da je pokojnik Szantnerjev črevljarski pomočnik Fran Moškerc, 24let star, rodom iz Bizovika. Vzrok samomoru je baje ta, ker je svojemu varuhu zapravljal okoli 160 K denarja. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Poneverba. Policijska je da-mes aretovala služkinjo Marijo Lev-čovo, ker je zapravila 200 K denarja, kojega ji je dala njena prijateljica Ana Trohova, da bi ga nesla v hra-nilnico. Oddali so jo deželniemu su-dišču.

Konj je udaril včeraj v Blagovici Franceta Bisovičarja, konj-skega mešetarja z Viča in ga nad desnim odesom in na spodnji čeljusti tako poškodoval, da je moral iti v deželno bolnišnico.

Orožništvo je aretovalo včeraj Fr. Roglija, ki je pred par dnevi pobegnil iz preiskovalnega za-pora v Metulki.

Delavsko gibanje. Včeraj se je odpeljalo s južnega kolo-dvora v Ameriko 17 Slovencev in 4 Hrvat. V Heb je šlo 25, v Ljubno 19, v Ino-most 17, v Sehaib 23, v Hrušico pa

16 Hrvatov. Na Dunaj se je odpeljalo 20 Košvarjev kostanj peč.

Jugoslovanske novice.

Konferenca hrvatskih opozicijskih poslancev na Reki se je zaključila v sredo. Na konferenci je bila sprejeta resolu-cija, ki jo priobčujemo v glavnih potezah: V uvodu se naglašja, da so se poslanci sestali z ozirom na ogra-sko krizo, da zavzameo določno stališče napram nastalemu političnemu položaju in da osnađijo pravce svo-jemu političnemu delovanju. Nato se nadaljuje: Hrvatski poslanci so mnenja, da je današnji položaj na Ogrskem nastal vsled borbe, ki stremi za to, da si kraljeva Ogrska končno pripori po-polno državno samostal-nost. Hrvatski poslanci smatrajo to težnjo za upravičeno zbog tega, ker ima vsak narod pravo, da svobodno in neod-visno odločuje o svoji usodi. Hrvatski poslanci so prepričani, da sta oba naroda, hrvatski in madjarski, ne samo z ozirom na svoje zgodovinske odnose, nego še bolj z ozirom na svoje neposredno sosedstvo in realne potrebe svojega življenja in medsebojne samoobrambe navezani drug na drugega in da se je zbog tega treba izogibati vsakega poudara ali vzroka medsebojnemu sporu. Na temelju teh predpogojev smatrajo hrvatski poslanci za svojo dolžnost, da se skupno z ogr-skim narodom bore za iz-polnitev vseh drž. prav in svoboščin v prepričanju, da bodo te svoboščine v kor-ist hrvatskemu in ogr-skemu narodu. S tem pa bo dan temelj trajnemu sporazumjenju obeh narodov. Da se pa ta cilj do-seže, je prvi pogoj reinkorpora-cija Dalmacije Hrvatski, h kateri virtualno in pravno že pripada. Da se mora reinkorporacija izvršiti, se morajo najprej urediti parlamen-tarni in upravni politični odnosi za Hrvatskemu, v to pa je zlasti potreba: 1. spremembe volilnega reda, ki bo odgovarjal svobodni narodni volji; 2. popolne svobode časopisa, odsta-nitve objektivnega postopanja in uvedanja porote za tiskovne in poli-tične prestopke; 3. svobode zbora-vanja; 4. neodvisnosti sodnikov; 5. posebnega sodišča v zaščito pol. prav vseh državljanov in 6. posebnega so-dišča, ki bi naj sodil uradnike radi kršenja zakonov. Hrvatski poslanci so prepričani, da se trajno spora-zumljenje med hrvatskim in ogrskim narodom doseže s tem, ako se spo-štujejo pravice hrvatskega naroda, zajamčene mu v nagodbi, in ako se Hrvatski zagotovijo samostalni poli-tični, kulturni in finančni in v gospo-darski obstanek in napredek. To bo jamstvo za vseobči napredek v Hr-vatski, Slavoniji in Dalmaciji, kakor tudi v Istri. Da se ta načela, težnje in zahteve izpolnijo, za to bo skrbel izvoljeni odbor 5 poslancev. — To resolucijo je podpisalo izmed 40 na-zvočnih poslancev 31. Imed dalmatin-skih državnih poslancev ni resoluc-ije podpisalo 6, na čelu jim Bian-kini, izmed deželnih poslancev je nista podpisala Carić in Korlaet, tema dvema pa se je pridružil iz Ba-novine dr. Mažuranić. Ta resolucija je brez dvoma velikega političnega pomena, ker se bo s tem gotovo značno poostila ogrska kriza. Hrvatje so obrnili hrbet Dunaju in se posta-vili na stran madjarske koalicije na-dajejoč se, da bodo v borbi proti Dunaju dosegli več, kakor svoje dni, ko so pomagali Dunaju proti Pešti, mu pripomogli do zmage in bili v zahvalo za to izročeni na milost in nemilost Madjarom.

Hrvatski odsek pri skupnem trg. ministr-stvu v Budimpešti. Pred krat-kim so poročale hrvatske opozicij-nae novine, da se je pri skupnem trgovskem ministrtvu v Budimpešti opustil poseben oddelek za Hrvatsko in Slavonijo. To vest so sprva pro-glasili vladni listi za neresnično. V včerajšnjem »Dnevnom Listu« pa pri-znava dr. N. pl. Tomašić, vodj mad-jarske stranke, resničnost te vesti. Dr. Tomašić pripominja k tej vesti: »Za danes se omejujemo na to, da konstatujemo, da nam nagodba jamči posebni hrvatsko-slavonški oddelek in da se ne moremo zadovoljiti s tem, da se hrvatske agende priko-pijo kakemu drugemu odseku. Tu ni drugega izhoda, dotični hrvatski od-delek je treba znova ustanoviti: To je naša pravica in mi jo za-htevamo!

Za Strossmayerjev spomenik se je dosedaj nabralo na Hrvatskem in v Dalmaciji 26 000 kron.

Srbski učitelji v Bosni in Hercegovini se trudijo, da bi se organizovali in da bi se jim dovolil shod, kjer bi raspravljali o svojih stanovskih interesih. Tozad-njava prošnja se je že izročila vladi.

Shod bo ali v Sarajevu, ali v Mo-staru.

Srbske učiteljice — brez slušb. Bosanska vlada je letos nastavila mnogo tujih učiteljic, dočim domače srbske učiteljice niso dobile služb. Tuja vlada seveda pro-težira tuje! Žalostno!

Bolgarska radikalna demokratska stranka se je osnovala v Sofiji. Osnovala si je svoje glasilo »Demokrat«. Stranka je za balkansko konfederacijo.

Konferenca bolgar-skih diplomatov je sklicala bolgarska vlada v Sofijo. Na konfe-renci se bo raspravljalo o stališču, ki bi ga naj Bolgarija zavzemala v bodoče napram macedonskemu vprašanju in napram inozemstvu.

Najnovejše novice. — Dobrotvor. Na Dunaju umrl ban-kiř Thorach je zapustil nad 1 mi-lion K v dobrodelne namene.

Petrograjski občinski svet je odklonil izvolitev grofa Vi-teja za častnega člana.

Štrajk v Berlinu. Vsled štrajka delavcev električnih tovarn je sklenila zveza kovinskih indu-strijcev, da dne 14. t. m. zapre to-varne v znak solidarnosti s prizade-timi.

Poveljnik avstro-ogr-ske eskadre je postal podadmiral vitez Jedina.

Novo zdravilo proti je-tiki. Prof. dr. Behringer je izpo-vedal da nastopi s svojim novim zdravilom pred javnost šele prihod-nje poletje. O zdravilu je trdno pre-pričan, da bo imelo najboljša uspeha.

Čudni ideali lepote. Sko-raj vsak narod ima svoje posebne ideale lepote. Japonske žene se sma-trajo za lepe, ako imajo pozlaščene zobe, v Indiji dajejo prednost rdeči-pobarvanim zobem. V G-landiji si barvajo ženske obraz z modrimi in rumenimi barvili. Kitajke morejo imeti majhne noge, ako hočejo biti lepe, ter se v ta namen podvržejo mukam. V Perziji je orlovaški nos znak lepote pri moških in ženskah, in v vladar-ski rodbini z več sinovi je že več-krat odločevala oblika nosu. Rdeči-lasje so v Perziji nekaj groznega ter jih vedno barvajo. Na Turškem pa so nasprotno rdeči lasje višek lepote, in ženske si svoje črne lasne redno barvajo. V nekaterih deželah potla-đijo matere svojim hčeram nosove, da jih naredo privlačne, drugod zo-pet davajo glave novorojenčev med deske, da postanejo podolgovate ali štirioglate. Na Kitajskem, kjer je naj-več oči ozkih in dolgih, se smatra majhno, okroglo oko za posebno lepo. Kitajske dekle si pulijo obrvi, da so posebno lepe. Turkinje si posli-kavajo obrvi z zlato barvo, kar vpliva posebno zvečer beje nenavadno.

Nemška zverinstva v Afriki. Buri, katere je general Trotha najel za voznike in vođnike, a jih je general prisilil, da so se mo-rali boriti proti Herorom, so obelo-danili v inozemskih listih grozne stvari, ki jih uprizarjajo kulturni Nemci med črnci. Nemški vojaki so poobesili in postrelili mnogo za-morskih žensk in otrok, češ, da so vohuni. Več zamorcev so najprej obesili, potem na nje streljali, dokler niso izdihali. Samo v enem dnevu so skupno obesili 25 zamorcev. Ge-neral Trotha je dal postreljati ra-njene ženske in moške, meso o da bi jim priskrbel zdravniško pomoč. Res lepi »kulturoznosci«, katere so na potu preslavliali celjski »Nemci«!

Kos mesta se je pogre-znil v morje. V Odesi je del mesta, kjer imajo milijonarji svoje vile, izpodjeda voda, da se je zrušil v morje. Milijonarji so zapazili ne-varnost pravočasno ter se odselili v notranje mesto. Na zrušeni zemlji je bilo mnogo lepih vil. Posebno krasna je bila knežinja Fomidov-San Donato, obdana z dragocenim parkom. Vse je požrlo morje.

Vseučilišni docent na smrt obsodjen. Privatni docent na petrograjskem vseučilišču, Tah-Čogio je bil pretečeni teden v Jaka-terinoslavu obsodjen na smrt, ker je bil obdolžen, da je pri splošnih ne-mirih napadel policijskega poročnika ter mu prizadel neznančno rano. Ob-sojeni je poslušal svojo obsodbo po-polnoma mirno.

80letni ubijalec. V Duga-resi (Hrvaško) se je zavzel 80letni bivši kočijaž Zupčić za neko mlado deklico, ki je pri njem stano-vala in kateri je hotel njen ljubimec Stojan Košir vlomiti v zaboj. Nastalo je ruvanje med starem in mladeničem, ter bi bil starec podle-gel, da ni zagrabil sekire ter ga ž njo ubil.

Književnost

Ivan Baloh: Črtice. Čiti dobiček te knjige, ki je izšla v za-ložbi pisateljevi in stane eno krono,

a pošto 10 vin. več je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda. Knjiga obsega trideset folijonov.

Novo skladišče za klavir. Zvezek novih klavirskih kompozicij op 21 od Jos. Procházke, učitelja »Glasbene Matice« v Ljubljani je izdal ravnokar založnik E. W. Wetzler v Pragi. Ta zvezek obsega 4 skladbe in sicer: 1 Polonaise, 2 Ballade, 3 Alla singara, 4 Reverie.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

France Kolman, bajtarja sin, je v Begunjah zagnal šolarju Francetu Mežku kamen v levo sence in ga ne-varno poškodoval. Kolman je to storil iz jeze, ker ga je okvarjenec s »šel-mom« zmerjal. Obsojen je bil na 4 tedne ječe.

Primož Gerčar, hlapec pri Ivanu Terpinu v Kamniku, se je jezil nad svojim gospodarjem, ker ga je k delu gonil. Preklinjal in razgrajal je po dvorišču, končno je skočil v Trpinca, ga prijel za ramo in gotovo bi bilo prišlo do pretepa, da jih ni razdvojil drugi hlapec. Zaradi tega je spodil gospodar Gerčarja iz službe. Ko je pa po krat-tem presledku šel Trpinca za hlapcem gledat v sobo, kaj da dela, je nameril ta iz daljave dveh korakov s samokre-som proti Trpinčevi glavi, in nesreča bi bila neizogibna, da ni Trpinca urno skočil proti hlapcu, ga trdno zgrabil za roko in jo potegnil na stran, tako da je strel šel tik Trpinčeve glave. Gerčar je bil obsojen na 8 mesecev težke ječe.

Posestnika sin, Franc Učar iz Duplice, je moral lausko jezen odri-niti k vojakom. Zvečer poprej je šel ta s svojim očetom Jožefom, bratom Janezom in svojim prijateljem Jane-zom Vidmarjem, bajtarja sinom iz Volčjega v Planjavškovo gostilno na Duplici. Med drugimi se je nabajal tudi tu že precej pitni Alojzij Kočar, tiščal je v Jožefa Učarja in situaril poleg njega, vsled tega ga je ta po-rinil od sebe, da je padel proti vram-tom, nato so ga vsi štirje tepli. Vid-mar ga je z neko trdo rečjo tolkel, drugi so ga pa suvali. Pri tem te-pežu so zlomili Kočarju dve rebri. Zaradi tega ravnanja so bili vsi trije Učarji že pred devetimi meseci ob-sojeni. Vidmar pa, ki se je prvokrat s begom odtegnil kazni, je bil šele sedaj obsodjen na 4 tedne ječe.

Jožef Kalan, posestnikov sin v Cerkljah, je dal neki večer svojemu tovarišu Antonu Zupanu gnojne vile, da bi pretepel Franceta Ahlina, ki je sedel pijan v Likozarjevi gostilni v Cerkljah. Opa sta šla tja, kjer se je nabajalo več fantov, vendar ni prišlo tam do tepeža. Ko so pa fantje od-hajali, udaril je Zupan pred krčmo Kalana z vilami dvakrat po glavi, ker je mislil, da ga je ta psoval. Vsi so se zopet vrnili v gostilno, katero so okoli 10 ure ponoči zapustili. Na-enkrat je Kalan potegnil Zupanu vile iz rok, stekel za njim, ko se je ta spustil v beg in ga tako močno po-glavi udaril, da se je razgalila lo-banjska kost v obsegu dvajsetice in razcepila kostna lamela. Obsojen je bil na 6 mesecev ječe.

Amalia Skubi iz Švabeka na Koroškem doma je služila pri tukajš-njem trgovcu Schmidtu za kuharico. V večer-nih ugrabkih mu je vsela okoli 70 K. Skubi pravi, da ima ne-zakonskega otroka, za katerega ji je ekrbeti, in ker ni imela denarnih sredstev, se je tako daleč spozabila. Obsodena je bila na 5 tednov ječe.

Pavel Dolar, kleparski pomočnik iz Preloge, je v Trzinu iz Podstrešja Šimna Riegerja vsel kolo, ki je bilo last Helmuta Riegerja, v vrednosti 150 K. Vzeto kolo je zamenjal s dru-gim proti doplačilu 34 K. Zamenjano kolo je pa potem prodal v Kalcah pri Logatcu za 21 K. Obsojen je bil na 3 mesece težke ječe.

Janec Bokavšek, delavec na Bre-zovici, je dobro vedel, da se je ukre-nil pasji kontumac za ljubljansko okolico, a je v silo temu pustil svo-jega psa brez nagobdnika okoli letati. Dne 18. malega erpana je ta pes ugriznil pod levim kolonom 13 let staro Ano Vovkovo, posestnikovo hčerko z Viča, ko je delala na polju. Bokavšek pravi, da ko mu je fant prinesel v Zupančičevo opekarno ko-silo, se je pes odtrgal in priletel za fantom, nagobdnika mu pa ni zaradi tega prikrbel, ker je pes preveč trmast. Obsojen je bil na 1 mesec zapora.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj 6. oktobra. Danes ima poslanska zbornica svojo zadnjo sejo. Razprave so jako živahne ali škandalov ni. Raz-pravlja se o nujnih predlogih glede splošne in enake volilne pravice. V razpravo je posegel

tudi ministrski predsednik Gautsch, ki je rekel, da sicer ni nasprotnik razširjenju volilne pravice, da pa se imajo pri tem vpoštovati zgo-dovinski in kulturni interesi. Po-sebno pozornost je vzbudil govor načelnika poljskega kluba grofa Dzieduszyckiego, ki je grozil, da zapuste Poljaki državni zbor, če bi se dala Gališki drugačna volilna pravica, kot ostalim deželam. Izjavil je, da bodo Poljaki glasovali proti nujnosti predlogov zastran splošne in enake volilne pravice, ter dejal, da veliko nujnejša kakor volilna reforma je prememba državno-zborskega pravilnika. Seja traja še in bo danes najbrže še prav dolgo trajala.

Dunaj 6. oktobra. Danes se se razdeli ekspozé glede kredita 25 milijonov, ki ga zahteva vlada za obstoječa vseučilišča. Kot nekaj posebnega se pripoveduje, da bo v tem ekspozéju tudi odstavek glede ustanovitve novih vseuči-lišč.

Dunaj 6. oktobra. Danes je v parlamentu mala razstava. Raz-stavljeni so predmeti, ki ilustri-rajemo nemško kulturo v Brnu, nam-reč oklic brnskega župana, ki ščuje Nemce na boj zoper Čehe, železna orodja, polena, volovske žile in noži, s katerimi so Nemci napadali in pobijali Čehe.

Dunaj 6. oktobra. Istrski de-želni zbor se najbrže ne skliče, ker Italijani nečejo dopustiti, da bi se govorilo hrvatski ali sloven-ski v deželnem zboru.

Dunaj 6. oktobra. Iz Pešte se danes poroča, da je cesar odklo-nil Fejervary-Kristoffyjevo volilno reformo in da je vsled tega kom-binacija. Fejervary splavala po vodi. Dalje se poroča, da je grof Julij Andrassy poklican k cesarju. Potrjena ta vest še ni.

Brno 6. oktobra. Vlada je prepovedala nameravani shod obrt-nikov, ki naj bi bil protestiral proti nemški gonji.

Moskva 6. oktobra. Vseuči-lišče je profesorski zbor z aprl, ker se je nekega dijaškega shoda v avli udeležilo več tisoč delavcev.

Gospodarstvo.

C. kr. ravnateljstvo državne železnice v Beljaku naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da odda dobavo raznega materiala za leto 1906. Dobavati bo med drugim tudi vrvsako blago, usnje, stekleno in ščetarsko blago. Natančnejši podatki o predmetih in množinah, kakor tudi ponudbeni vzorci in pogoji se dobe pri gori navedenem ravnateljstvu (oddelek 4.). Ponudbe je vložiti pri ravnateljstvu državne železnice v Beljaku in sicer najkasneje do 25. oktobra t. l. 12. ure popoldne.

Darila.

Za dijaško kuhinjo v Kranju so došli do 31. avgusta t. l. sledeči prispevki in darovi: meščani za junij 26-61 K, profesorski kolegij 12 K, gospa dr. Kušarjeva H. P. 6 K, kazens-ka poravnava J. Sajovic in A. Danič 30 K (po sodn. adj. Antlogi), adj. Seliškar 24 kron, dva konjaka 39 vin, H. in A. Kuralt-M. Lovše 30 K (kazn. poravn. po adj. Kušarju), prof. dr. Herle 4 K, dr. Ant. Arko za zdravniške ope-racije ranj. A. Apetu 12 K, župnik Fr. Boncelj v Dražgošah 3 K, adj. I. Toporišč služji, ki mu je pomagal obleči suknjo 1 K, odkupnina za konfiscirano ogledalo 60 vin, partija pri Pavlinu (nabral Bolča), ko je bil Pavel mehak, 10 K, M. Zumer iz Vogelj 20 K (adj. Seliškar) [kaz. obravn. Crobath-Božič v Škofji Loki 25 K (po dr. Kušarju), profesorski kolegij za julij 13 K, meščani 30 K 60 vin, ko je bila družba v kamriji 15 K in dr. Triller še 10 K, skupaj 25 kron, šolska komisija na Breznici 12 K (obso-je izročil nadznenir Bloudek), občina Tržič za l. 1905 82 K, Fr. Roblek letni prispevek 10 K, nadinspektor R. Jordan 10 K, P. Lozarju v kamriji konfiscirane 3 K, Štupica in Pavlin 4 krone, trdka J. & A. Majdič na Trati 10 K mesto vena na krsto gospič Anice Majdič, za četrt vina 24 vin, na izletu profesorskega zbora v Podbrezjah 42 K, pri mizi pri Puščavniku 20 K, g. Janko Rozman nagrado, katero je prejel v zamotani zadevi F. P. 20 K, J. Sajovic in I. Sajovic iz Olševka 10 K (adj. Antloga), čitalnica v Cerkljah 20 K kot del čistega do-hodka vrtno veselice pri g. Vavkovi dne 30. julija 1905, Fr. Luznar nadučitelj na Primsko-velem 10 K. — Za leto 1905/6 je sprejel odbor naslednje zneske: K. Čik, župnik v Zabuici 4 krone, I. Čebašek, župnik na Trati 12 K, po dr. J. Furlanu v Ljubljani od I. Komatiča vpo-slanih 40 K, katere je plačal Fr. Perko iz Tr-žiča vsled Komatičevega odstopa od kazenske tožbe, po J. Sajovicu »predstava Boja« v Jüg-rovci kavarni 2 K, župnik Fr. Bleiweis v Lešah 10 K, Marija Šiler in M. Ravnik 10 K (kazens-ka obravnava po adj. Antlogi), 2 kazn. porav-navi 20 K (po dr. Kušarju), J. 6 kron 40 vin. Odbor se zahvaljuje najtoplejšje za vse prejeto darove ter priporoča »dijaško kuhinjo« nadaljni naklonjenosti poštvalnih dobrotni-kov; le tako mu bo mogoče preskrbovati 76 za-kežev šolsko leto na novo sprejetih učencev.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.